Петрус «1»

«Расул Петрус язған биринчи мәктуп»
1 Әйса Мәсиһниң расули болған мәнки Петрустин
Понтус, Галатия, Кападокия, Асия вә Битинийә
өлкилиридә тарқақ яшаватқан мусапир бәндиләргә
салам.□ ■ 2 Силәр ХудаАтиниң алдин билгини
бойичә таллинип, Роһ тәрипидин пак-муқәддәс
қилиндиңлар. Буниңдин мәхсәт, силәрниң Әйса
Мәсиһниң итаитидә болушуңлар вә қениниң
үстүңларға сепилиши үчүндур. Меһри-шәпқәт вә

□ **1:1 «Әйса Мәсиһниң расули болған мәнки Петрустин Понтус, Галатия, Кападокия, Асия вә Битинийә өлкилиридә тарқақ яшаватқан мусапир бәндиләргә салам»** — «тарқақ мусапирлар» тоғрилиқ «Яқуп»тики «кириш сөз»имизни көрүң. «Тарқақ мусапирлар» — Асурийәниң вә кейинки Бабил империйәсидин башлап, Исраилниң он икки қәбилиси дунияниң һәр қайси булуң-пучқақлириға тарқилип кәткән еди. Пәләстингә қайтип кәлмәй, чәт йәрләрдә қалған Йәһудийлар «тарқақ мусапирлар» (грек тилида «диаспора») дәп атилатти. Лекин мошу йәрдә «тарқақ яшаватқан мусапир бәндиләр» көчмә мәнидә ишлитилиду, шундақла хәттә тилға елинған җайларда туруватқан барлиқ етиқатчиларни көрситиду, дәп қараймиз (2:10ни көрүң). «Тарқақ яшаватқан мусапир бәндиләр» бизниңчә: (1) етиқатчилар бу дунияда һәқиқәтән мусапир салаһийитидә яшайду. Улар жутимиз мошу йәрдә әмәс, җәннәттә болиду, дәп билиду; (2) етиқатчилар йәр йүзидики жутларниң көпинчисидә көп санлиқни тәшкил қилмайду, бәлки тарқақ «кичик бир пада»дәк яшаватиду, дегәнни көрситиду. «Кириш сөз»имизниму көрүң. ■ **1:1** Яқ. 1:1.

хатирҗәмлик силәргә һәссиләп ата қилинғай!□ ■

Һаятлиқ үмүти

3 Өзиниң зор рәһимдиллиги билән, Әйса Мәсиһниң
өлүмдин тирилиши арқилиқ бизни йеңидин
туғдуруп, өлмәс үмүткә несивә қилған Рәббимиз
Әйса Мәсиһниң ХудаАтисиға мубарәк-мәдһийиләр
оқулғай!■ 4 Демәк, силәр үчүн чиримәс, дағсиз
вә солмас мирас әршләрдә сақланмақта.■ 5 Ахир
заманда ашкарилинишқа тәйярланған нижат үчүн,
силәр етиқатиңлар билән Худаниң қудрити арқилиқ
қоғдалмақтисиләр. 6 Силәр бу *нижаттин* зор
шатлинисиләр — гәрчә һазир зөрүр тепилғанда
силәрниң һәр хил синақлар түпәйлидин
қисқа вақит азап-оқубәт чекишиңларға тоғра
кәлсиму.■ 7 Алтун һаман йоқилип кетидиған
нәрсә болсиму, саплиғи от билән синилиду.
Шуниңға охшаш алтундин толиму қиммәтлик болған
етиқатиңлар синилип испатлиниду. Буниң билән у

□ **1:2 «Силәр ХудаАтиниң алдин билгини бойичә таллинип, Роһ тәрипидин пак-муқәддәс қилиндиңлар»** — «Роһ» мошу йәрдә Худаниң Муқәддәс Роһини көрситиду. **«Буниңдин мәхсәт, силәрниң Әйса Мәсиһниң итаитидә болушуңлар вә қениниң үстүңларға сепилиши үчүндур»** — «Әйса Мәсиһниң қениниң үстүңларға сепилиши»: — демәк, Әйса Мәсиһниң қени «Тәврат дәври»дики қурбанлиқларниң қенидәк, адәмниң бәдини үстигә әмәс, бәлки етиқат қилғучиларниң виждан-қәлбигә сепилиду, шуниң билән гуналиридин пак болиду («Йәш.» 52:15 вә изаһатини, «Ибр.» 9:13, 12:24ни көрүң).
■ **1:2** Рим. 1:7; 1Кор. 1:3; Гал. 1:3; Әф. 1:2; 2Пет. 1:2; Йәһ. 2.
■ **1:3** Рим. 6:23; 1Кор. 15:20; 2Кор. 1:3; Әф. 1:3; Яқ. 1:18. ■ **1:4** Кол. 1:5; 2Тим. 1:12. ■ **1:6** Рим. 5:3; Ибр. 10:37; 1Пет. 5:10; Яқ. 1:2.

Әйса Мәсиһ *қайта* ашкариланған вақтида мәдһийә, шан-шәрәп вә иззәт-һөрмәт кәлтүриду. □ ■

8 Әйса Мәсиһни илгири көрүп бақмиған болсаңларму, Уни сөйүп кәлдиңлар; вә һазирму Уни көрмәйсиләр, лекин Униңға йәнила етиқат қилип қәлбиңлар ипадилигүсиз шан-шәрәпкә толған хошаллиқ билән яйрайду.■
9 Шуниң билән силәр етиқатиңларниң нишани, йәни жениңларниң

□ **1:7 «Алтун һаман йоқилип кетидиған нәрсә болсиму, саплиғи от билән синилиду. Шуниңға охшаш алтундин толиму қиммәтлик болған етиқатиңлар синилип испатлиниду. Буниң билән у Әйса Мәсиһ қайта ашкариланған вақтида мәдһийә, шан-шәрәп вә иззәт-һөрмәт кәлтүриду»** — оқурмәнләргә аянки, алтунниң саплиғи яки һәқиқий екәнлиги от билән испатлиниду. Худа етиқатимизниң һәқиқий яки һәқиқий әмәслигини билиду, әлвәттә, лекин Өзиниң шан-шәриви һәмдә бизни бу җәһәттә хатирҗәм қилиш үчүн бизни һәр хил синақларға учритиду. Муәллип мошу синақлар тоғрилиқ ейтқан болсиму, уларниң етиқатидин гуман қилған әмәс, әксичә 8-айәттә уларниң етиқатиға ишәшини билдүрүп, дәрвәқә һәқиқий, сап екәнлигини ениқ көрситиду. «Етиқатиңлар... мәдһийә, шан-шәрәп вә иззәт-һөрмәт кәлтүриду» — муәллип мошу йәрдә бу «мәдһийә, шан-шәрәп вә иззәт-һөрмәт» кимгә болидиғанлиғини очуқ көрсәтмәйду. Бизниңчә етиқатимиз синилиши арқилиқ «мәдһийә, шан-шәрәп вә иззәт-һөрмәт»ни һәм Рәб Өзигә һәм бизләргиму кәлтүриду. Чүнки етиқатимиз синақтин өткүзүлсә, бу Худаниң шапаити һәм күч-қудритидинла болиду, шундақла буниң арқилиқ униң шапаити һәм қудрити рошән болиду вә Худаниң улуқлуғиға испат болиду (5-айәтни көрүң). ■ **1:7** Йәш. 48:10; 1Кор. 3:13; Яқ. 1:3; 1Пет. 4:12. ■ **1:8** Юһ. 20:29.

нижатиға муйәссәр болуватисиләр. □ 10 Силәргә
ата қилинған бу меһри-шәпқәтни алдин-ала
ейтқан *илгәрки* пәйғәмбәрләр бу нижат-қутқузулуш
тоғрисида тәпсилий издәнгән, уни чүшинишкә
тиришқан еди. ■ 11 Уларда болған Мәсиһниң
Роһи уларға Мәсиһ кәлгүсидә тартидиған азап-
оқубәтләр вә булардин кейинки келидиған шан-
шәрәпләр тоғрисида алдин-ала мәлумат берип
бешарәт кәлтүргинидә, улар бу ишларниң қандақ
йол билән вә қайси заманда йүз беридиғанлиғи
үстидә издәнгән. □ ■ 12 Шуниң билән уларға бу
ишларни алдин-ала ейтиши улар өзлири үчүн әмәс,
бәлки силәрниң хизмитиңларда болған, дәп аян
қилинған. Әнди бүгүнки күндә бу ишлар әрштин

□ **1:9 «Шуниң билән силәр етиқатиңларниң нишани, йәни жениңларниң нижатиға муйәссәр болуватисиләр»** — мошу айәттин ениқ көргили болидуки, нижатниң һазир нәтижиси һәм мевиси бар һәмдә кәлгүсидә (5-айәттә) Мәсиһ қайта кәлгәндә техиму мукәммәллишиду (нижатниң кәлгүсидики бәхит-бәрикәтлири болса гунаниң һәр қандақ тәсиридин азат болуш, йеңи тәндә болушни өз ичигә алиду). Мошу йәрдә «жениңларниң нижати» бәлким адәмниң ички дуниясини көрситиду, демәк, адәмниң ой-пикир, һессиятлири вә мужәзиниң гунаниң тәсиридин азат болушини көрситиду. ■ **1:10** Яр. 49:10; Дан. 2:44; Һаг. 2:8; Зәк. 6:12.
□ **1:11 «Уларда болған Мәсиһниң роһи уларға Мәсиһ кәлгүсидә тартидиған азап-оқубәтләр вә булардин кейинки келидиған шан-шәрәпләр тоғрисида алдин-ала мәлумат берип бешарәт кәлтүргинидә, улар бу ишларниң қандақ йол билән вә қайси заманда йүз беридиғанлиғи үстидә издәнгән»** — «қандақ йол билән» дегәнниң башқа бир хил тәрҗимиси «кимниң вуҗудида». Бу айәттин шу рошәнки, Мәсиһ техи дунияға кәлмигини билән, Тәвраттики пәйғәмбәрләрниң бешарәт бериши Униң Роһи арқилиқ болған; Мәсиһниң Роһи уларда турсиму, уларниң Мәсиһниң кимлиги яки толуқ салаһийити тоғрилиқ хәвири мужмәл яки йоқ дейәрлик еди. ■ **1:11** Зәб. 21:7; Йәш. 53:3; Дан. 9:24.

əвəтилгəн Муқəддəс Роһниң күчи билəн силəргə хуш
хəвəрни йəткүзгүчилəр арқилиқ силəргə жақаланди.
Һəтта пəриштилəрму бу ишларниң теги-тəктини
сəпселип чүшинивелишқа тəлпүнмəктə.□ ■

Пак яшаңлар

13 Шуңа, зеһинлириңларниң белини бағлап,
өзүңларни сəгəк-салмақ тутуңлар, үмүтүңларни
Әйса Мəсиһ қайта көрүнгəн күнидə силəргə елип
келидиған бəхит-шапаəткə пүтүнлəй бағлаңлар. □ ■
14 *Худаниң* итаəтмəн пəрзəнтлири сүпитидə, илгəрки
ғапиллиқ чағлириңлардикидəк һавайи-һəвəслəргə
берилмəңлар. 15 Әксичə, силəрни чақирғучи
пак-муқəддəс болғанға охшаш барлиқ жүрүш-
турушиңларда өзүңларни пак-муқəддəс тутуңлар.
■ 16 Чүнки *муқəддəс язмиларда*: «Пак-муқəддəс
болуңлар, чүнки Мəн пак-муқəддəстурмəн» дəп
хатирилəнгəн.■
17 Силəр дуа қилғиниңларда кишилəрниң һəр
бириниң иш-һəрикитигə қарап йүз-хатирə қилмай
Сорақ Қилғучини «Ата» дəп чақиридикəнсилəр,
ундақта бу дунияда мусапир болуп яшаватқан

□ **1:12 «Шуниң билəн уларға бу ишларни алдин-ала ейтиши улар өзлири үчүн əмəс, бəлки силəрниң хизмитиңларда болған, дəп аян қилинған»** — «бу ишлар» дегəнлик пəйғəмбəрлəр алдин-ала ейтқан Мəсиһниң өлүми (азаб-оқубəтлири) арқилиқ болған барлиқ ниҗатлиқ ишлар, җүмлидин «Муқəддəс Роһниң күчи билəн» хуш хəвəрни йəткүзүшни көрсəтсə керəк. ■ **1:12** Рос. 2:4; Әф. 3:10.

□ **1:13 «үмүтүңларни Әйса Мəсиһ қайта көрүнгəн күнидə силəргə елип келидиған бəхит-шапаəткə пүтүнлəй бағлаңлар»** — «пүтүнлəй бағлаңлар» дегəнниң башқа хил тəрҗимиси: «ахирғичə бағлаңлар». ■ **1:13** Луқа 12:35; Әф. 6:14. ■ **1:15** Луқа 1:75. ■ **1:16** Лав. 11:44,45; 19:2; 20:7.

вақтиңларни *Униң* қорқунучида өткүзүңлар. ■
18 Чүнки силәргә мәлумки, силәр ата-бовилириңлар
тәрипидин силәргә қалдурулған әһмийәтсиз
турмушниң *қуллуғидин* азат болдуңлар. Бу,
қиммитини һаман йоқитидиған алтун яки күмүчтәк
нәрсиләрниң төлими билән болған әмәс, □ ■
19 бәлки қиммәтлик қени билән, йәни кәм-күтисиз
вә дағсиз қоза кәби Мәсиһниң қиммәтлик қениниң
бәдилигә кәлди. ■ 20 У дәрвәқә дуния апиридә
қилиништин илгирила *Худа тәрипидин* шу сүпитидә
тонулған, һазир У заманларниң мошу ахирқи
вақитлирида силәр үчүн *бу дунияға әвәтилип* ашкарә
қилинди. □ ■ 21 Силәр Униң арқилиқ Уни өлүмдин
тирилдүрүп, Униңға шан-шәрәп бәргән Худаға етиқат
қиливатисиләр. Худаниң *шуни қилғини* етиқатиңлар
вә үмүтүңлар Өзигә бағлансун үчүндур.■
22 Силәр һәқиқәткә итаәт қилғанлиғиңлардин
қәлбиңларни паклап, қериндашларни сөйидиған
сахтисиз меһир-муһәббәткә кириштиңлар; шуңа,
бир-бириңларни чин қәлбиңлардин қизғин
сөйүңлар. ■ 23 Чүнки силәр яңливаштин
туғулдуңлар — бу чирип кетидиған уруқ

■ **1:17** Қан. 10:17; 2Тар. 19:7; Аюп 34:19; Рос. 10:34; Рим. 2:11; Гал. 2:6; Әф. 6:9; Кол. 3:25. □ **1:18 «һаман қиммитини йоқитидиған алтун яки күмүчтәк нәрсиләр»** — грек тилида «һаман чирийдиған алтун яки күмүчтәк нәрсиләр». ■ **1:18** 1Кор. 6:20; 7:23. ■ **1:19** Рос. 20:28; Ибр. 9:12; Вәһ. 1:5. □ **1:20 «У заманларниң мошу ахирқи вақитлирида силәр үчүн бу дунияға әвәтилип ашкарә қилинди»** — «заманларниң мошу ахирқи вақитлири» дегәнлик Әйса Мәсиһниң биринчи қетим бу дунияға келишидин тартип, иккинчи қетим келишигичә болған вақит, йәни «Инҗил дәври»ни көрситиду. ■ **1:20** Рим. 16:25; Әф. 1:9; 3:9; Кол. 1:26; 2Тим. 1:9; Тит. 1:2. ■ **1:21** Рос. 2:33; Фил. 2:9. ■ **1:22** Рим. 12:10; Әф. 4:3; Ибр. 13:1; 1Пет. 2:17.

арқилиқ əмəс, бəлки чиримас уруқ, йəни Худаниң
һаятий күчкə егə вə мəңгү туридиған сөз-калами
арқилиқ болди. □ ■ 24 Чүнки *худди муқəддəс язмиларда
йезилғинидəк*:

«Барлиқ əт егилири от-чөптур, халас,
Уларниң барлиқ шан-шəриви даладики гүлгə охшаш;
От-чөп солишиду, гүл хазан болиду,■
25 Бирақ Рəбниң сөз-калами мəңгүгə туриду!»

Силəргə йəткүзүлгəн хуш хəвəрдə җакаланған сөз-
калам дəл шудур.□

2

1 Шуниң үчүн силəр барлиқ рəзиллик, барлиқ
мəккарлиқ, сахтипəзлик, һəсəтхорлуқ вə
һəммə төһмəтхорлуқларни ташлап,■ 2-3 Рəбниң
меһриванлиғини тетип билгəн екəнсилəр, худди

□ **1:23** **«Чүнки силəр яңливаштин туғулдуңлар — бу чирип кетидиған уруқ арқилиқ əмəс, бəлки чиримас уруқ, йəни Худаниң һаятий күчкə егə вə мəңгү туридиған сөз-калами арқилиқ болди»** — мошу йəрдə «чирип кетидиған уруқ» дегəнниң мəнаси бəлким «һаман өлүп кетидиған инсанлар (чирип кетидиған əт егилири)»ни көрситиши мүмкин — демəк, һеч ким етиқатчи болған ата-анисидин яки мəлум миллəттин (мəсилəн, Йəһудийлардин) туғулғанлиғи билəн йеңи һаятқа еришмəйду. Һəр адəм өзи етиқат билəн «қайта (йеңидин) туғулуши» керəктур. ■ **1:23** Яқ. 1:18; 1Юһа. 3:9. ■ **1:24** Йəш. 40:6-8; 1Кор. 7:31; Яқ. 1:10; 4:14; 1Юһа. 2:17. □ **1:25** **«Барлиқ əт егилири от-чөптур, халас, уларниң барлиқ шан-шəриви даладики гүлгə охшаш; от-чөп солишиду, гүл хазан болиду, бирақ Рəбниң сөз-калами мəңгүгə туриду!»** — бу сөзлəр «Йəш.» 40:6, 8 (LXX)тин нəқил кəлтүрүлгəн. ■ **2:1** Мат. 18:3; Рим. 6:4; 1Кор. 14:20; Əф. 4:23; Кол. 3:8; Ибр. 12:1.

йеңи туғулған бовақлардәк болуп *Худаниң* сөз-каламидики сап сүткә тәшна болуңлар. Буниң билән, силәр нижатниң *камалитигә* йетип өсисиләр.□ ■
4 Әнди силәр Униңға, йәни адәмләр тәрипидин әрзимәс дәп ташлинип, лекин Худа тәрипидин талланған вә қәдирләнгән тирик таш Болғучиниң йениға келип□ ■ 5 силәр өзүңларму тирик ташлар сүпитидә бир роһий ибадәтхана қилинишқа, Әйса Мәсиһ арқилиқ Худани хурсән қилидиған роһий қурбанлиқларни сунидиған муқәддәс каһин қатаридикиләр болушқа қурулуватисиләр;□ ■
6 Чүнки муқәддәс язмиларда мундақ дейилгән: —

□ **2:2-3 «Рәбниң меһриванлиғини тетип билгән екәнсиләр»** — «Зәб.» 33:9. **«худди йеңи туғулған бовақлардәк болуп Худаниң сөз-каламидики сап сүткә тәшна болуңлар»** — «Худаниң сөз-каламидики сап сүт» яки «роһий сап сүт». **«буниң билән, силәр нижатниң камалитигә йетип өсисиләр»** — «нижат» тоғрилиқ «кириш сөз» вә «қошумчә сөз»имизни көрүң. ■ **2:2-3** Зәб. 33:9. □ **2:4 «Әнди силәр Униңға, йәни адәмләр тәрипидин әрзимәс дәп ташлинип, лекин Худа тәрипидин талланған вә қәдирләнгән тирик таш Болғучиниң йениға келип...»** — «тирик таш Болғучи» Әйса Мәсиһни көрситиду, әлвәттә. У Худаниң салмақчи болған ибадәтханисиниң тирик һул тешидур. Барлиқ етиқатчилар Униң үстигә селинип һәмдә Униң билән бағлинип «Худаниң тирик, күнму-күн өсүватқан (роһий) ибадәтханиси» болушқа қурулмақта. ■ **2:4** Әф. 2:20. □ **2:5 «силәр өзүңларму тирик ташлар сүпитидә бир роһий ибадәтхана қилинишқа, Әйса Мәсиһ арқилиқ Худани хурсән қилидиған роһий қурбанлиқларни сунидиған муқәддәс каһин қатаридикиләр болушқа қурулуватисиләр»** — «роһий қурбанлиқлар» қой-калилардин әмәс, бәлки Худаға сунған рәхмәт-мәдһийиләр вә хизмитидики ишлар, шундақла башқиларға көрсәткән меһир-муһәббәт, хәйр-сахавәтлик ишлардин болиду. «Муқәддәс каһинлиқ қатаридикиләр» «Лавийлар»дин болған каһинлиқ әмәс, йеңи әһдигә бағланған роһий каһинлиқ түзүмидин болиду. ■ **2:5** Рим. 12:1; Ибр. 3:6; 12:28; Вәһ. 1:6; 5:10.

«Мана, талланған, қәдирләнгән бүрҗәк һул тешини
Зионға қойдум.
Униңға етиқат қилғучи һәр ким һәргиз йәргә қарап
қалмайду».□ ■

7-8 Әнди етиқат қилғучи болған силәргә нисбәтән
ташниң қәдири болиду. Лекин *Униңға* етиқат
қилмайдиғанларға нисбәтән У *муқәддәс язмиларда*
дейилгинидәк болди: —

«Тамчилар әрзимәс дәп ташливәткән бу таш,
Буҗәк *ул* теши болуп тикләнди!»,
Вә: — «*Бу таш* кишиләргә путликашаң таш,
Адәмни жиқитидиған қорам таш болиду».

Чүнки *мошундақ кишиләр Худаниң* сөз-каламиға итаәт
қилмаслиғи түпәйлидин путлишип жиқилиду;
уларниң бундақ болуши алдин бекитилгәндур.□ ■
9 Лекин силәр болсаңлар *Худа* таллиған бир
җәмәт, шаһанә бир каһинлиқ, пак-муқәддәс
бир әл, шундақла Өзигә алаһидә хас болған бир
хәлиқсиләр; буниң мәхсити, силәрни қараңғулуқтин
Өзиниң тилсимат йоруқлуғиға чақирғучиниң
пәзиләтлирини намайән қилишиңлардин ибарәт.

□ **2:6 «Мана, талланған, қәдирләнгән бүрҗәк һул тешини Зионға қойдум. Униңға етиқат қилғучи һәр ким һәргиз йәргә қарап қалмайду»** — «Йәш.» 28:16ни көрүң. «Зион» — Қедимки Исраилниң пайтәхти, Йерусалимниң йәнә бир атилишидур. ■ **2:6** Йәш. 28:16. □ **2:7-8 «Әнди етиқат қилғучи болған силәргә нисбәтән ташниң қәдири болиду»** — яки, «Бу һул теши етиқат қилған силәргә нисбәтән қимматликтур». **«Тамчилар әрзимәс дәп ташливәткән бу таш, бүҗәк һул теши болуп тикләнди!», вә: — «Бу таш кишиләргә путликашаң таш, адәмни жиқитидиған қорам таш болиду»** — «Зәб.» 117:22, «Йәш.» 8:14. ■ **2:7-8** Зәб. 117:22; Мат. 21:42; Рос. 4:11; Рим. 9:33; Йәш. 8:14.

□ ■ 10 Бурун силәр бир хәлиқ һесапланмайттиңлар,
лекин һазир Худаниң хәлқисиләр; бурун *Худаниң*
рәһим-шәпқитигә еришмигән едиңлар, лекин һазир
ериштиңлар.□ ■

Худаниң садиқ хизмәткарлири болуңлар

11 И сөйүмлүклирим, силәр бу дунияға мусапир
вә меһмандурсиләр, силәрдин өтүнүмәнки, роһ-
қәлбиңлар билән қаршилишидиған әтлириңлардики
нәпс-шәһвәтләрдин өзүңларни жирақ тутуңлар.
□ ■ 12 Жүрүш-турушуңлар етиқатсизлар арисида
есил-пәзиләтлик болсун. Мошундақ қилғанда,
гәрчә улар силәргә яманлиқ қилғучилар дәп
төһмәт қилсиму, дәл төһмәт қилған ишларда
силәрниң яхши әмәллириңларға қарап, *Худаниң*

□ **2:9 «лекин силәр болсаңлар Худа таллиған бир җамәт, шаһанә бир каһинлиқ, пак-муқәддәс бир әл, шундақла Өзигә алаһидә хас болған бир хәлиқсиләр; буниң мәхсити, силәрни қараңғулуқтин Өзиниң тилсимат йоруқлуғиға чақирғучиниң пәзиләтлирини намайән қилишиңлардин ибарәт»** — «Мис.» 19:5-6, 23:22 (LXX), «Йәш.» 43:20-21, «Мал.» 3:17ни көрүң. ■ **2:9** Мис. 19:5; Қан. 7:6; 14:2; 26:18; Әф. 1:14; Вәһ. 1:6; 5:10. □ **2:10 «Бурун силәр бир хәлиқ һесапланмайттиңлар, лекин һазир Худаниң хәлқисиләр; бурун Худаниң рәһим-шәпқитигә еришмигән едиңлар, лекин һазир ериштиңлар»** — «Һош.» 1:6-9, 2:23ни көрүң. ■ **2:10** Һош. 2:1; 2:25; Рим. 9:26. □ **2:11 «силәрдин өтүнүмәнки, роһ-қәлбиңлар билән қаршилишидиған әтлириңлардики нәпс-шәһвәтләрдин өзүңларни жирақ тутуңлар»** — грек тилида «роһ-қәлб» мошу йәрдә «җан» билән ипадилиниду. «Әтлириңлардики (яки пәқәт «әтләрдики») нәпс-шәһвәтләр» — оқурмәнләрниң есидә барки, Инҗилда «әт» болса адәттә «гунаниң қурали», йәни гуна әтлиримизни қурал қилип у арқилиқ бизни аздуридиғанлиғи вә башқуридиғанлиғини көрситиду. «Римлиқларға»дики «кириш сөз»ни көрүң. ■ **2:11** Рим. 13:14; Гал. 5:16.

уларни *ойғитип* йоқлайдиған күнидә уни улуқлиши
мүмкин.□ ■ 13-14 Шуңа Рәбниң һөрмитидә инсанлар
арисидики һәр бир һакимийәтниң түзүмигә, мәйли
әң жуқури мәнсәптики падишаға болсун яки у
тайинлиған һоқуқдарларға болсун бойсунуңлар.
Чүнки бу һоқуқдарлар *падиша* тәрипидин яман
иш қилғучиларни җазаға тартиш, яхши иш
қилғучиларни һөрмәткә сазавәр қилиш үчүн
тайинланғандур. ■ 15 Чүнки Худаниң ирадиси
шундақки, яхши әмәллириңлар билән надан
адәмләрниң орунсиз шикайәтлирини тувақлаштур.
■ 16 Силәр әркин-азат болғиниңлар билән, бу
әркинлигиңларни яманлиқ қилишниң баниси
қиливалмаңлар, бәлки Худаниң қули сүпитидә

□ **2:12 «Жүрүш-турушуңлар етиқатсизлар арисида есил-пәзиләтлик болсун»** — «етиқатсизлар» мошу йәрдә «ят әлликләр» яки «ят әлләр» дегән сөз билән ипадилиниду. Адәттә бу сөз «Йәһудий болмиған әлләр»ни көрситиду, лекин мошу йәрдә көчмә мәнидә ишлитилиду. **«Мошундақ қилғанда, гәрчә улар силәргә яманлиқ қилғучилар дәп төһмәт қилсиму, дәл төһмәт қилған ишларда силәрниң яхши әмәллириңларға қарап, Худаниң уларни ойғитип йоқлайдиған күнидә уни улуқлиши мүмкин»** — «Худаниң ойғитип йоқлайдиған күни» дегәнлик грек тилида «йоқлаш күни» дегән сөз билән ипадилиниду. Худаниң адәмни «йоқлиғанда» икки хил нәтиҗиниң бири болиду: (1) бәхит-бәрикәт, Худа шапаитини алаһидә көрситип, инсанни товва қилишқа ойғитиду; (2) Худа адәмниң гуналирини җазалайду. Мошу йәрдики нәтиҗә яхши болғачқа, «ойғитип йоқлаш» дәп тәрҗимә қилдуқ. ■ **2:12** Мат. 5:16; Луқа 1:68; 19:44; Рим. 12:17; 2Кор. 8:21; Фил. 2:15; Тит. 2:8; 1Пет. 3:16. ■ **2:13-14** Рим. 13:1; Тит. 3:1. ■ **2:15** Тит. 2:8.

болуп, □ ■ 17 Барлиқ инсанларни һөрмәтләңлар, *етиқатчи* қериндашлириңларға меһир-муһәббәт көрситиңлар, Худадин қорқуңлар, падишани һөрмәтләңлар.□ ■

Әйса Мәсиһ сәвир қилишниң үлгисидур

18 Қуллар, ғожайинлириңларға толуқ қорқунуч билән бойсунуңлар — ялғуз меһриван вә хуш пеил ғожайинларғила әмәс, бәлки терикқәк

□ **2:16 «Силәр әркин-азат болғиниңлар билән,...»** — бизниңчә, шүбһисизки, расул Петрус мошу йәрдә Рәб Әйсаниң «Мат.» 17:24-27дә өзигә ейтқан сөзлирини әслитиду. «Қошумчә сөз»имизни көрүң. **«бу әркинлигиңларни яманлиқ қилишниң баниси қиливалмаңлар»** — грек тилида «бу әркинлигиңларни яманлиқ қилишниң ниқави қиливалмаңлар». **«бәлки Худаниң қули сүпитидә болуп...»** — «Худаниң қули» тоғрисида: — оқурмәнләргә еникки, Тәврат-инжил бойичә Худаниң қуллуғида болуш адәмниң толуқ әркинлиги, өз ихтиярлиғи билән болмиса «Худаниң қуллуғида болуш» һесапланмайду. Худаниң қуллуғида болуш инсанларға нисбәтән улуқ имтияздин ибарәттур. Чүнки Мәсиһ көп йәрләрдә «Пәрвәрдигарниң қули» дәп атилиду (мәсилән, «Йәш.» 42:1дә вә башқа көп йәрләрдә). Тәвратта, Йәшая пәйғәмбәрниң китавидики «Пәрвәрдигарниң қули» тоғрилиқ бешарәтләрни көрүң). ■ **2:16** Юһ. 8:32; Рим. 6:18; Гал. 5:1. □ **2:17 «Худадин қорқуңлар, падишани һөрмәтләңлар»** — Худаниң қорқунучи болмиса һөкүмдарларни һөрмәтләш пәқәт инсанлардин қорқуш болиду, халас. Мәсилән, расул Петрусниң «Рос.» 4:19дә хатириләнгән сөзлирини көрүң. ■ **2:17** Мат. 22:21; Рим. 12:10; Әф. 4:3; Ибр. 13:1; 1Пет. 1:22; 5:5.

ғожайинларғиму бойсунуңлар. □ ■ 19 Чүнки әгәр
бириси Худа алдида пак вижданлиқ болуш үчүн
наһәқ азап-оқубәт чәксә һәмдә буларға сәвир-тақәт
қилса, бу Худани хурсән қилиду. □ ■ 20 Чүнки әгәр
силәр гуна өткүзүп, тегишлик урулғиниңларда,
униңға бәрдашлиқ бәрсәңлар, буниң махтанғидәк
немиси бар! Лекин яхши ишларни қилип азап-оқубәт
чәксәңлар һәмдә униңға бәрдашлиқ бәрсәңлар,
у Худани хурсән қилиду. ■ 21 Чүнки силәр
дәл шуниңға чақирилдиңлар. Чүнки Мәсиһму
силәр үчүн азап-оқубәт чекип, силәрни Өзиниң
изидин маңсун дәп, силәргә үлгә қалдурди; ■
22 «У гуна садир қилип бақмиған, Униң ағзидин
һеч қандақ алдамчилиқ-ялғанчилиқму тепилмас».

□ **2:18 «Қуллар, ғожайинлириңларға толуқ қорқунуч билән бойсунуңлар»** — «қуллар» дегән сөз мошу йәрдә һәм қулларни һәм өй хизмәткарлирини өз ичигә алиду. **«толуқ қорқунуч билән бойсунуңлар»** — «толуқ қорқунуч билән» дегән сөзләр грек тилида «барлиқ қорқунуч билән» дегән билән ипдилиниду. Мәнаси шүбһисизки, қулларниң ғожайинлирини һөрмәтлишидә **Худадин қорқуш**ниң түрткиси болуши керәк. Мәсилән, «Кол.» 3:22 вә «Әф.» 6:5-7ни көрүң. ■ **2:18** Әф. 6:5; Кол. 3:22; 1Тим. 6:1; Тит. 2:9.

□ **2:19 «әгәр бириси Худа алдида пак вижданлиқ болуш үчүн наһәқ азап-оқубәт чәксә...»** — буниң икки мәнаси болуши мүмкин: — (1) бу адәм виждани арқилиқ мәлум бир ишниң Худаниң ирадиси екәнлигини билип, бу яхши ишқа әмәл қилиду, лекин ғожайини яхши қилғинини чүшәнмәйла уни жазалайду; қул бу наһәқликкә сәвир-тақәт қилиду; (2) қул-хизмәткар хизмитини яхши, пухта қилсиму, ғожайин бәрибир униңға қопал муамилә қилиду. Қул-хизмәткар қорқунучтин әмәс, бәлки Худани хурсән қилиш үчүн, һәммигә Қадирниң Өзи бу яман ишларға Өз яхши мәхсәтлири билән йол қойғанлиғиға иман кәлтүрүп, бу яман муамилигә сәвир-тақәт қилип чидап, ғожайинини кәчүриветиду. ■ **2:19** Мат. 5:10. ■ **2:20** 1Пет. 3:14; 4:14. ■ **2:21** Юһ. 13:15; Фил. 2:5; 1Юһа. 2:6.

□ ■ 23 У һақарәтләнгинидә, тил қайтурмайтти.
Азап-оқубәт чәккәндә, У һеч тәһдит салмайтти;
әксичә, Өзини адил һөкүм чиқарғучиниң қоллириға
тапшуратти. □ ■ 24 У Өзи бизниң гунаға нисбәтән
өлүп, һәққанийлиққа нисбәтән яшишимиз үчүн
яғач түврүктә гуналиримизни зиммисигә алди;
силәр Униң ярилири билән шипа таптиңлар. □ ■
25 Чүнки бурун силәр қойлардәк йолдин езип
кәткәнсиләр, лекин һазир җениңларниң падичиси
һәм йетәкчисиниң йениға қайтип кәлдиңлар.□ ■

□ **2:22 «У гуна садир қилип бақмиған, Униң ағзидин һеч қандақ алдамчилиқ-ялғанчилиқму тепилмас»** — бу сөзләр «Йәш.» 53:9дин елинған. ■ **2:22** Йәш. 53:9; 2Кор. 5:21; 1Юһа. 3:5. □ **2:23 «У һақарәтләнгинидә, тил қайтурмайтти. Азап-оқубәт чәккәндә, У һеч тәһдит салмайтти; әксичә, Өзини адил һөкүм чиқарғучиниң қоллириға тапшуратти»** — Петрусниң бу сөзидә «Йәш.» 53:7дики бешарәт көздә тутулиду. ■ **2:23** Мат. 27:39; Юһ. 8:48,49. □ **2:24 «У Өзи бизниң гунаға нисбәтән өлүп, һәққанийлиққа нисбәтән яшишимиз үчүн яғач түврүктә гуналиримизни зиммисигә алди; силәр униң ярилири билән шипа таптиңлар»** — «яғач түврүктә» (грек тилида «дәрәқтә»), «крест»ни көрситиду, әлвәттә. Мошу йәрдә тилға елинған «дәрәқ» ерән бағчиси оттурисидики икки дәрәқни, шундақла Тәвраттики көп башқа йәрләдә дейилгән «дәрәқ» тоғрисидики темини оқурмәнләрниң есигә кәлтүриду (мәсилән, «Мис.» 15:23-26, «Қан.» 21:22-23, «Пәнд.» 3:18, 11:30 қатарлиқлар). ■ **2:24** Йәш. 53:4; Мат. 8:17; Рим. 6:11. □ **2:25 «Чүнки бурун силәр қойлардәк йолдин езип кәткәнсиләр...»** — грек тилида «кетиваттатисиләр». «Йәш.» 6:53ни көрүң. **«лекин һазир җениңларниң падичиси һәм йетәкчисиниң йениға қайтип кәлдиңлар»** — «җениңларниң падичиси һәм (қоғдайдиған) йетәкчиси» Рәб Әйса Мәсиһ, әлвәттә. ■ **2:25** Йәш. 53:6; Әз. 34:6; Луқа 15:4.

3

Әр-аяллиқ мунасивәт

1-2 Шуниңға охшаш, и аяллар, силәр әрлириңларға
бойсунуңлар. Шундақ қилсаңлар, һәтта сөз-каламға
итаәт қилмайдиған әрләр болса, өз аялиниң бу
пәзилитидин тәсирлинип, ихласмәнлик билән
өткүзгән пак жүрүш-турушиңларға қарап, гәп-
сөзсизла қайил қилиниду.■ 3 Гөзәллигиңлар сиртқи
көрүнүштин, йәни алаһидә өрүвалған чечиңлар
вә тақиған алтун зибу-зиннәтләрдин яки есил
кийимләрдин болмисун,■ 4 бәлки «қәлбиңлардики
өзүңлар», йәни мөмин вә тинич роһтин болған
чиримас гөзәлликтин болсун; бундақ *гөзәллик*
Худаниң алдида интайин қиммәтликтур.□ 5 Чүнки
бурунқи чағларда, Худаға үмүтини бағлиған
ихласмән аяллар дәл мошундақ *гөзәллик билән*
өзлирини зиннәтләп, әрлиригә итаәт қилатти.□
6 Дәл мошундақ йолда Сараһ Ибраһимни «ғожам»
дәп атап, униң сөзлиригә бойсунатти. Силәр һеч
қандақ вәсвәсиләрдин қорқмай ишларни дурус
қилсаңлар, силәрму *Сараһниң* пәрзәнтлири болған

■ **3:1-2** Яр. 3:16; 1Кор. 14:34; Әф. 5:22; Кол. 3:18; Тит. 2:5. ■ **3:3** 1Тим. 2:9; Тит. 2:3. □ **3:4** **«бәлки «қәлбиңлардики өзүңлар», йәни мөмин вә тинич роһтин болған чиримас гөзәлликтин болсун»** — «қәлбиңлардики өзүңлар» грек тилида «қәлбдики ички инсан» дегән сөз билән билдүрүлиду. □ **3:5** **«Худаға үмүтини бағлиған ихласмән аяллар»** — «ихласмән» мошу йәрдә «муқәддәс» билән ипадилиниду.

болисиләр.□ ■
7 Шуниңға охшаш, әй әрләр, силәрму аяллириңлар
билән турушта, уларни аял кишиләр биздин аҗиз
бәндиләр дәп билип уларни чүшинип йетиңлар;
силәр улар билән *Худа* шапаәт қилған һаятқа ортақ
мирасхор болуп, уларни һөрмәт қилиңлар. Шундақ
қилсаңлар, дуалириңлар тосалғуға учримайду.□ ■

Һәққанийлиқ үчүн азап чекиш

8 Ахирида, һәммиңлар бир нийәт бир мәхсәттә,
бир-бириңларға һәмдәрд болуп, бир-бириңларни
қериндашларчә сөйүңлар, ич-бағри юмшақ вә кәмтәр

□ **3:6 «Силәр һеч қандақ вәсвәсиләрдин қорқмай ишларни дурус қилсаңлар, силәрму Сараһниң пәрзәнтлири болған болисиләр»** — «һеч қандақ вәсвәсиләрдин қорқмай ишларни дурус қилсаңлар» дегәнликтә тәкитләйдиған иш бәлким, аяллар өз йолдашлирини һөрмәтлиши билән тәң улардин һеч қандақ қорқмаслиғи, бәлки Худадинла қорқуп, ихласмән болуши керәк. Демәк, аялларниң дурус ишларни қилишниң түрткиси әрлиридин қорқуш әмәс, бәлки Худаға ихласмән болуштин ибарәт болуши керәк. ■ **3:6** Яр. 18:12.
□ **3:7 «Шуниңға охшаш, әй әрләр, силәрму аяллириңлар билән турушта, уларни аял кишиләр биздин аҗиз бәндиләр дәп билип уларни чүшинип йетиңлар»** — «аҗиз бәндә» грек тилида «аҗиз қача-қуча» дегән сөз билән ипадилиниду. Расул Петрусниң мошу йәрдә һәм әрләр һәм аялларму Худаниң хизмитидә болған қураллар яки әсваплар екәнлигини тәкитлимәкчи. Мошу йәрдә «чүшинип йетиш» грек тилида «билиш» билән ипадлиниду. «Яр.» 4:1 вә изаһатини көрүң. Бу ибарә әрниң аялиниң өз җинсий муһәббитигә болған муһтаҗлиғини унтумаслиғини өз ичигә алиду. **«силәр улар билән Худа шапаәт қилған һаятқа ортақ мирасхор болуп, уларни һөрмәт қилиңлар»** — «Худа шапаәт қилған һаятқа мирасхор» — грек тилида «һаятниң шапаитигә мирасхор...». ■ **3:7** Әф. 5:25-33; Кол. 3:19.

болуңлар.□ ■ 9 Яманлиққа яманлиқ, аһанәткә
аһанәт билән әмәс, әксичә, бәхит тиләш билән
җавап қайтуруңлар. Чүнки силәр дәл бу ишқа
чақирилғансиләр; шуниң билән өзүңлар бәхиткә
мирасхор болисиләр. ■ 10 Чүнки *муқәддәс язмиларда*
йезилғинидәк: —
«Кимки һаятни сөйүп, яхши күн көргүчи болай десә,
Тилини яманлиқтин тартсун,
Ләвлири мәккарлиқтин нери болсун;■
11 Яманлиқтин өзини тартип,
Гөзәл әмәлләрни қилип жүрсун;
Аман-хатирҗәмликни издәп, уни қоғлап жүрсун.□ ■
12 Чүнки Пәрвәрдигарниң көзи һәққанийларниң
үстидә туриду,
Униң қулиқи уларниң илтиҗалириға очуқ туриду;
Лекин Пәрвәрдигарниң йүзи рәзиллик
жүргүзгүчиләргә қарши туриду».□ ■
13 Әгәр силәр дайим яхши ишларни қилишқа
интилсәңлар, ким силәргә яманлиқ қилар?
□ 14 Лекин һәтта һәққанийлиқ йолида азап-
оқубәт чәксәңларму, охшашла бәхитликсиләр!
Лекин уларниң вәһимисидин қорқмаңлар вә

□ **3:8 «...ич-бағри юмшақ вә кәмтәр болуңлар»** — яки «... ич-бағри юмшақ вә әдәплик болуңлар». ■ **3:8** Рим. 12:16; 15:5; 1Кор. 1:10; Фил. 2:2; 3:16. ■ **3:9** Лав. 19:18; Пәнд. 20:22; 24:29; Мат. 5:39; 25:34; Рим. 12:17; 1Кор. 6:7; 1Тес. 5:15; 1Тим. 4:8. ■ **3:10** Зәб. 33:13-17; Яқ. 1:26. □ **3:11 «аман-хатирҗәмликни издәп,..»** — яки «һәммәйлән билән енақ өтүшкә тиришип,...». ■ **3:11** Зәб. 36:27; Йәш. 1:16; 3Юһа. 11. □ **3:12 «...Чүнки Пәрвәрдигарниң көзи һәққанийларниң үстидә туриду, Униң қулиқи уларниң илтиҗалириға очуқ туриду; лекин Пәрвәрдигарниң йүзи рәзиллик жүргүзгүчиләргә қарши туриду»** — (10-12-айәт) «Зәб.» 33:13-17. ■ **3:12** Зәб. 33:13-17. □ **3:13 «Әгәр силәр дайим яхши ишларни қилишқа интилсәңлар,...»** — бәзи кона көчүрмиләрдә «әгәр силәр яхши қилғучиларни үлгә қилсаңлар,...» дейилиду.

алақзадә болмаңлар; □ ■ 15 бәлки қәлбиңларда
Рәб Мәсиһни һәммидин үстүн дәп билиңлар;
силәрдә болған үмүтниң сәвәвини сориғанларға
мөмин-мулайимлиқ вә ихласлиқ билән жавап
беришкә һемишә тәйяр туруңлар. □ ■ 16 Һәрдайим
вижданиңларни пак тутуңлар; шуниң билән силәргә
«яманлиқ қилғучилар» дәп төһмәт қилғанлар
силәрниң Мәсиһдә болған пәзиләтлик жүрүш-
турушуңларни көрүп, өзлири қилған төһмәтләрдин
хиҗил болсун. ■ 17 Чүнки Худаниң ирадиси шундақ
болса, яхшилиқ қилғиниңлар үчүн азап-оқубәт
чәксәңлар, бу яман иш қилғиниңлар түпәйлидин
азап-оқубәт чәккиниңлардин әвзәл, *әлвәттә*.
18 Чүнки Мәсиһ бизни Худа билән яраштуруш
үчүн, йәни һәққаний Болғучи һәққаний әмәсләрни

□ **3:14 «Лекин уларниң вәһимисидин қорқмаңлар вә алақзадә болмаңлар...»** — «Йәш.» 8:12. ■ **3:14** Йәш. 8:12-13; Йәр. 1:8; Мат. 5:10; 1Пет. 2:20; 4:14. □ **3:15 «бәлки қәлбиңларда Рәб Мәсиһни һәммидин үстүн дәп билиңлар»** — бу сөзләр «Йәш.» 8:13дә тепилиду. «Рәб Мәсиһни һәммидин үстүн дәп билиңлар» грек тилида «рәбни муқәддәс қилип» дегән сөз билән ипадилиниду. Мошу айәттә «муқәддәс» дегән сөз «пак» дегән адәттики мәнидә ишлитилмәй, бәлки Рәбниң һәммә башқа затлардин пүтүнләй башқичә, пүтүнләй үстүн екәнлигини билдүриду. **«силәрдә болған үмүтниң сәвәвини сориғанлар»** — «үмүт» — мәңгүлүк һаятқа бағлиған, әлвәттә. **«силәрдә болған үмүтниң сәвәвини сориғанларға мөмин-мулайимлиқ вә ихласлиқ билән жавап беришкә һемишә тәйяр туруңлар»** — «ихласлиқ билән» грек тилида «қорқунуч билән» дегән сөз билән ипадилиниду. Бизниңчә бу қорқунуч: (1) Худадин болиду — демәк, мән жавап бәргинимдә адәмниң чирайидин яки уни рәнҗитиштин қорқмаймән, бәлки пәқәт Худадин қорқимән, вә (2) жававимниң бирәр жайиниң һәқиқәттин езип кетишидин, гепиминиң хаталиқ йери болуп келишидин қорқушму бар. ■ **3:15** Аюп 1:21; Зәб. 118:46; Рос. 4:8. ■ **3:16** Тит. 2:8; 1Пет. 2:12,15.

дәп, бирла қетимлиқ азап-оқубәт чәкти; гәрчә У
тән җәһәттә өлтүрүлгән болсиму, лекин роһта
җанландурулди;□ ■ 19 шуниң билән У солап
қоюлған роһларниң йениға мошу роһий һаятлиғи
билән берип, *Өзиниң бу ғәлибисини* җакалиди. □ ■
20 *солап қоюлған* бу роһлар бурунқи заманда, йәни
Нуһ *пәйғәмбәр*ниң күнлиридә, кемә ясиливатқан
мәзгилдә Худа сәвирчанлиқ билән *кишиләрниң товва
қилишини* күткинидә, Униңға итаәтсизлик қилди.
Пәқәт шу кемигә киргән бир қанчиси, йәни җәмий

□ **3:18 «йәни һәққаний Болғучи һәққаний әмәсләрни дәп, бирла қетимлиқ азап-оқубәт чәкти»** — «Һәққаний Болғучи» Мәсиһни көрситиду, әлвәттә. **«гәрчә У тән җәһәттә өлтүрүлгән болсиму, лекин роһта җанландурулди»** — бу әҗайип һәқиқәт тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. ■ **3:18** Рим. 5:6; Ибр. 9:15,28.

□ **3:19 «шуниң билән У солап қоюлған роһларниң йениға мошу роһий һаятлиғи билән берип, Өзиниң бу ғәлибисини җакалиди»** — «мошу роһий һаятлиқ билән берип...» грек тилида «униңда берип...» билән ипадилиниду. Әйни грекчә тексттә униң немини җакалиқини ениқ дейилмигән. Биз «Өзиниң ғәлибиси»ни қошуп яздуқ. Чүнки уйғур тилида «җакалаш» дегән пеилниң мәлум бир толдурғучиси болуши керәк, шуниңдәк Мәсиһ уларға уқтурған хәвәрниң мәзмуни чоқум Өзиниң баятин ада қилған улуқ қурбанлиғи билән мунасивити болуши лазим. ■ **3:19** 1Пет. 4:6.

сәккиз жан су арқилиқ қутқузулди. □ ■ 21 Мана
бу «суға чөмүлдүрүш»ниң бешарити болған. Әнди
чөмүлдүрүш — бәдәнниң кирдин тазилиниши
әмәс, бәлки адәмниң пак виждан билән Әйса
Мәсиһниң тирилдүрүлүши арқилиқ Худадин
тилигән тәливи — бизни һазир қутқузуватиду
□ ■ 22 (Мәсиһ *тирилип* әршкә чиқип, пәриштиләр,
барлиқ роһий һоқуқдарлар вә күчлүкләр Униңға
босундурулди вә у Худаниң оң йенида турмақта).■

4

□ **3:20 «...солап қоюлған бу роһлар бурунқи заманда, йәни Нуһ пәйғәмбәрниң күнлиридә, кемә ясиливатқан мәзгилдә Худа сәвирчанлиқ билән кишиләрниң товва қилишини күткинидә, Униңға итаәтсизлик қилди. Пәқәт шу кемигә киргән бир қанчиси, йәни җәмий сәккиз жан су арқилиқ қутқузулди»** — «солап қоюлған бу роһлар» тоғрисида алимларниң икки хил қариши бар: (1) улар Нуһ пәйғәмбәрниң дәвридә қиз-аялларға нәпс-шәһвәт қилған пәриштиләрни көрситиду («Яр.» 6:1-6ни вә изаһатни, «2Пет.» 2:4-5, «Йәһ.» 6-8ни көрүң); (2) Нуһ пәйғәмбәр дәвридики Худаниң сөзигә кирмигән, рәһимини рәт қилип топанда өлгән итаәтсиз адәмләрниң инсаний роһлирини көрситиду. «Қошумчә сөз»имиздә бу икки пикир вә толуқ айәтниң мәнаси үстидә тохтилимиз. ■ **3:20** Яр. 6:3,14; 8:18; Мат. 24:37; Луқа 17:26; Рим. 2:4; 2Пет. 2:5. □ **3:21 «Мана бу «суға чөмүлдүрүш»ниң бешарити болған. Әнди чөмүлдүрүш — бәдәнниң кирдин тазилиниши әмәс, бәлки адәмниң пак виждан билән Әйса Мәсиһниң тирилдүрүлүши арқилиқ Худадин тилигән тәливи — бизни һазир қутқузуватиду»** — «адәмниң пак вижданиниң ... Худадин тилигән тәливи» дегәнниң башқа бир хил тәрҗимиси «адәмниң пак виждан үчүн... Худадин тилигән тәливи». Бу икки тәрҗимә, шундақла бу муһим айәт оғрулуқ «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. ■ **3:21** Рос. 2:38-39; Әф. 5:26; Кол.2:11-13 ■ **3:22** Әф. 1:20.

Худа йолида яшаш

1 Әнди Мәсиһ тенидә азап-оқубәт чәккән
екән, силәрму шундақ ирадә билән өзүңларни
қуралландуруңлар. (чүнки *Худа йолида* өз тенидә
азап-оқубәт чәккән киши гунадин қол үзгән болиду;■
2 ундақ киши тенидә қалған һаятини йәнә инсаний
нәпс-һәвәсләргә берилиш билән әмәс, бәлки
Худаниң ирадисигә мувапиқ өткүзиду).■ 3 Чүнки
күнлиримизни ят әллик етиқатсизларниң ирадисигә
әмәл қилиш билән, йәни һәртүрлүк бузуқчилиқ-
шәһванийлиқ, нәпс-һәвәсләр, һарақкәшлик, әйш-
ишрәт, мәйхорлуқ вә жиркиничлик бутпәрәсликләр
ичидә өткүзгинимиз әнди купайә қилар!□ ■ 4 Бу
ишларда улар силәрниң уларға һәмраһ болуп шундақ
ипласлиққа жүгүрмигәнлигиңларға әҗәблинип,
силәрни һақарәтлимәктә. 5 Улар һаман һәм
тирикләрни вә өлгәнләрни сорақ қилишқа тәйяр
Турғучиға һесап бәрмәй қалмайду.□ 6 Шуңа дәл
шу сәвәптин, өлгәнләр әттә яшаватқан инсанлар

■ **4:1** Рим. 6:7; Ибр. 12:1. ■ **4:2** Рим. 14:7; 2Кор. 5:15; Гал. 2:20; Әф. 4:24; 1Тес. 5:10; Ибр. 9:14. □ **4:3** **«Чүнки күнлиримизни ят әллик етиқатсизларниң ирадисигә әмәл қилиш билән...»** — «ят әллик етиқатсизлар» грек тилида «ят әлликләр» яки «таипиләр» дегән бирла сөз билән ипадилиниду. Инҗил дәври кәлгичә Йәһудийлардин башқа пүткүл дуниядикиләр («ят әлләр») дегидәк бутпәрәс еди; шуңа мошу йәрдә Петрус бу ибарә билән «бутпәрәс капирлар»ни көрситиду. Петрусниң бу хетиниң әслидики оқурмәнлири, шүбһисизки, мошундақ адәмләрдин еди. **«һәртүрлүк бузуқчилиқ-шәһванийлиқ, нәпс-һәвәсләр, һарақкәшлик, әйш-ишрәт, мәйхорлуқ вә жиркиничлик бутпәрәсликләр ичидә өткүзгинимиз әнди купайә қилар!»** — «купайә қилар!» — Бу интайин кинайилик, һәҗвий гәп, әлвәттә. ■ **4:3** Әф. 4:17. □ **4:5** **«улар һаман һәм тирикләрни вә өлгәнләрни сорақ қилишқа тәйяр Турғучиға һесап бәрмәй қалмайду»** — «сорақ қилишқа тәйяр Турғучи» Мәсиһни көрситиду.

сорақ қилинидиғандәк сорақ қилинип, Худаға
нисбәтән роһта яшисун дәп, уларғиму хуш хәвәр
йәткүзүлгән.□ ■

Худаниң садиқ хизмәтчиси

7 Әнди барлиқ ишларниң ахирлишидиған күни
йеқинлашмақта; шуңа, салмақ болуңлар вә дуа
қилишқа сәгәк туруңлар.■ 8 Лекин һәммидин
муһими, бир-бириңларға қизғин меһир-муһәббәттә
турувериңлар. Чүнки «меһир-муһәббәт нурғунлиған
гуналарни япар».□ ■ 9 Бир-бириңлардин ағринмай
өз ара меһмандост болуңлар. ■ 10 Худа тәрипидин
һәр бириңларға ата қилинған илтипатқа бенаән,
униң һәртәрәплик меһри-шәпқитини кишиләргә
йәткүзидиған яхши ғоҗидарлар сүпитидә, бу
илтипат билән бир-бириңларға хизмәт қилиңлар.
■ 11 Ким сөз қилса, у Худаниң калам-бешарәтлирини
йәткүзгүчи сүпитидә сөзлисун. Ким башқиларға
хизмәт қилса, у Худа ата қилған күч-қудрити билән
хизмәт қилсун. Шундақ болғанда, Худа һәммә ишта

□ **4:6 «Шуңа дәл шу сәвәптин, өлгәнләр әттә яшаватқан инсанлар сорақ қилинидиғандәк сорақ қилинип, Худаға нисбәтән роһта яшисун дәп, уларғиму хуш хәвәр йәткүзүлгән»** — «хуш хәвәр» — Муқәддәс Китапта Мәсиһниң өлүми вә тирилишидин болған нижат тоғрилиқ, әлвәттә.Бу айәт тоғрилиқ нурғун пикирләр бар. «Қошумчә сөз»имиздә буларни баян қилимиз. ■ **4:6** Юһ. 5:25; 1Пет. 3:19. ■ **4:7** Луқа 21:34; 1Юһа. 2:18. □ **4:8 «меһир-муһәббәт нурғунлиған гуналарни япар»** — бу сөзләр Тәвраттики Сулайманниң «пәнд-несиһәтләр»идин, «Пәнд.» 10:12дин елинған. Мәнаси, шүбһисизки, һәм башқиларниң гуналирини кәчүрүм қилиш һәм мүмкин болса башқиларға яймаслиқни өз ичигә алиду. ■ **4:8** Пәнд. 10:12. ■ **4:9** Рим. 12:13; Фил. 2:14; Ибр. 13:2. ■ **4:10** Пәнд. 3:28; Рим. 12:6; 2Кор. 8:11.

Әйса Мәсиһ арқилиқ улуқлиниду. Барлиқ шан-шәрәп
вә күч-қудрәт Униңға әбәдил-әбәткичә мәнсуптур,
амин!□ ■

Етиқатчиларниң азап-оқубәткә сәвир қилиши

12 Сөйүмлүклирим, отлуқ синақниң бешиңларға
чүшкәнлигигә қарап, әҗайип ишқа йолуғуп қалдим,
дәп һәйран қалмаңлар. ■ 13 Бәлки, Мәсиһниң
азап-оқубәтлиригә қандақ ортақ болған болсаңлар,
силәр шундақ шатлиниңлар. Шуниң билән Униң
шан-шәриви аян қилинғинида, силәрму яйрап
шатлинисиләр. □ 14 Силәр Мәсиһниң нами
түпәйлидин һақарәткә учрисаңлар, бәхитлик
болисиләр! Чүнки шан-шәрәпниң Роһи, йәни
Худаниң Роһи вуҗудуңларға чүшкән болиду.
□ ■ 15 Араңлардин бириниң азап-оқубәт чекиши
һәргизму қатил, оғри, рәзил яки чепилғақ болуш
сәвәвидин болмисун. 16 Бирақ чәккән азап-оқубити
«Мәсиһий» дәп аталғанлиғи сәвәвидин болса, у
буниңдин номус қилмисун; әксичә, мошу нам *билән*

□ **4:11 «Ким сөз қилса, у Худаниң калам-бешарәтлирини йәткүзгүчи сүпитидә сөзлисун»** — «сөз қилиш» мошу йәрдә, шүбһисизки, җамаәттә сөзләш, болупму тәлим беришни көрситиши мүмкин. ■ **4:11** Йәр. 23:22. ■ **4:12** Йәр. 48:10; 1Кор. 3:13; 1Пет. 1:7. □ **4:13 «Шуниң билән Униң шан-шәриви аян қилинғинида, силәрму яйрап шатлинисиләр»** — «Униң шан-шәриви аян қилинғинида»: — демәк, Мәсиһ қайта кәлгинидә. □ **4:14 «Силәр Мәсиһниң нами түпәйлидин һақарәткә учрисаңлар, бәхитлик болисиләр! Чүнки шан-шәрәпниң Роһи, йәни Худаниң Роһи вуҗудуңларға чүшкән болиду»** — «Йәш.» 11:2ни көрүң. Бәзи кона көчүрмилиридә «Улар тәрипидин униңға күпүрлүк қилиниду, лекин силәрниң тәрипиңлардин улуқлиниду» дәп қошулиду. ■ **4:14** Мат. 5:10; 1Пет. 2:20; 3:14.

аталғанлиғи үчүн Худаға мәдһийә оқусун. □ 17 Чүнки
сорақниң башлинидиған вақти-саити кәлди; сорақ
алди билән Худаниң өйидикилиридин башлиниду;
вә әгәр биз билән башланса, у һалда Худаниң хуш
хәвиригә қулақ салмиғанларниң ақивити немә
болар? □ ■ 18 *Дәл муқәддәс язмиларда йезилғинидәк*:
—

«Әгәр һәққанийларниң қутқузулуши тәс болса,
Ихлассизлар һәм гунакарларниң ақивити қандақ болар?»□ ■

19 Шуниң үчүн, Худаниң ирадиси билән азап-оқубәт
чәккәнләр яхши әмәлләрни давам қилип, җенини
вәдисидә туридиған Яратқучиға аманәт қилип
тапшурсун.□

□ **4:16 «Бирақ чәккән азап-оқубити «Мәсиһий» дәп аталғанлиғи сәвәвидин болса, у буниңдин номус қилмисун; әксичә, мошу нам билән аталғанлиғи үчүн Худаға мәдһийә оқусун»** — «Мәсиһий» грек тилида «Християн». «Мәсиһ» грек тилида «Мәсиһләнгән Қутқазғучи» дәп ипадилиниду. □ **4:17 «Чүнки сорақниң башлинидиған вақти-саити кәлди; сорақ алди билән Худаниң өйидикилиридин башлиниду»** — шүбһисизки, расул Петрус жуқурида тилға алған азап-оқубәтләр вә синашлар Худаниң өз аилисидикиләргә нисбәтән бир хил сорақниң башлиниши яки тәрбийә болуп, кәмчиликлиримизни очуқ қилидиған синақлар, дәп һесаплиғили болиду. ■ **4:17** Йәр. 25:29; Луқа 10:12; 23:31. □ **4:18 «Әгәр һәққанийларниң қутқузулуши тәс болса, ихлассизлар һәм гунакарларниң ақивити қандақ болар?»** — Тәврат «Пәнд.» 11:13, LXX грекчә тәрҗимисидин елинған. Грек тилида «Ихлассизлар һәм гунакарлар нәдә көрүниду?!» дегән сөзләр билән ипадилиниду. ■ **4:18** Пәнд. 11:31. □ **4:19 «... Худаниң ирадиси билән азап-оқубәт чәккәнләр яхши әмәлләрни давам қилип, җенини вәдисидә туридиған Яратқучиға аманәт қилип тапшурсун»** — «вәдисида туридиған Яратқучи» дегән ибарә интайин әһмийәтлик. «Қошумчә сөз»имиздә униң үстидә азрақ тохтилимиз.

5

Ақсақаллар вә яшларға қилинған несиһәт

1 Әнди мән араңлардики ақсақаллардин
(Мәсиһниң азап-оқубәтлириниң гувачиси, намайән
қилинидиған шан-шәрәпкә несип болғучи вә силәргә
охшаш бир ақсақал сүпитидә) шуни өтүнимәнки,□
2 — Худаниң силәрниң араңлардики
падисини убдан беқиңлар; уларға йетәкчилик
хизмитидә болуп, уни мәҗбурән әмәс, бәлки
ихтиярән зиммиңларға елиңлар; пул-дуния
үчүн әмәс, бәлки хошаллиқ билән қилиңлар.□ ■
3 Худаниң падисиға ғоҗиниң өз тәәллуқатлириға

□ **5:1 «Мәсиһниң азап-оқубәтлириниң гувачиси, намайән қилинидиған шан-шәрәпкә несип болғучи вә силәргә охшаш бир ақсақал сүпитидә...»** — «намайән қилинидиған шан-шәрәп» дегәнлик Мәсиһниң қайтип келишидә намайән болидиған шан-шәрәп.
□ **5:2 «Худаниң силәрниң араңлардики падисини убдан беқиңлар»** — «Худаниң ... падиси» җамаәт, әлвәттә. **«уларға йетәкчилик хизмитидә болуп, уни мәҗбурән әмәс, бәлки ихтиярән зиммиңларға елиңлар»** — «уларға йетәкчилик хизмитидә болуп...» — бәзи кона көчүрмиләрдә «Худаға қарап уларға йетәкчилик хизмитидә болуп...» дейилиду. **«пул-дуния үчүн әмәс, бәлки хошаллиқ билән қилиңлар»** — «пул-дуния үчүн әмәс» дегәнлик Петрусниң әйни сөзлири: — «һарамдин болған пул үчүн әмәс» — Петрусниң мошу сөзләр билән көрсәткини: «пул адәмни чоқум гунакар қилиду» дегәнлик әмәс, чүнки һәр биримиз пулни ишлитишимиз керәк; униң көрсәткини, шүбһисизки, пулниң дәрвәқә адәмни гунакар қилиш хәтири бардур. Пулниң өзи әслидә гунаниң дунияда пәйда болғанлиғидин пәйда болған; гуна болмиса пул болалмайтти; шу тәрәптинму «һарамдин болған». ■ **5:2** Рос. 20:28; 1Тим. 3:3; Тит. 1:7.

болғинидәк болмай, бәлки уларға үлгә болуңлар.□ ■
4 Шундақ қилсаңлар, Баш Падичи ашкарә болғанда,
мәңгү тозумас шан-шәрәп таҗиға еришисиләр.□ ■
5 Әй яшлар, чоңларға бойсунуңлар. Шуниңдәк,
һәммиңлар бир-бириңларға нисбәтән кичик
пеилликни үстүңларға оривелиңлар. Чүнки:
«Худа тәкәббурларға қаршидур, лекин мөмин-
кәмтәрләргә шәпқәт қилиду».□ ■ 6 Өзүңларни
Худаниң қудрәтлик қоли астида төвән тутуңлар.
Шундақ қилсаңлар, вақти-саити кәлгәндә Худа
силәрни жуқури көтириду;□ ■ 7 Барлиқ ғәм-
қайғулириңларни Униң үстигә ташлап қоюңлар.

□ **5:3 «Худаниң падисиға ғоҗиниң өз тәәллуқатлириға болғинидәк болмай, бәлки уларға үлгә болуңлар»** — яки «өзигә аманәт қилинғанларға (җамаәттикиләргә, демәк) өзи бәг өзи хан болувалмай, бәлки уларға үлгә болуңлар». ■ **5:3** 2Кор. 1:24; Фил. 3:17; 1Тим. 4:12; Тит. 2:7. □ **5:4 «Баш Падичи қайтип ашкарә болғанда»** — Рәб Әйса қайтип кәлгәндә. **«мәңгү тозумас шан-шәрәп таҗиға еришисиләр»** — грек «Олимпик» мусабиқисидә ғалипларға гүл-гиядин өрүлгән таҗ инъам қилинатти. Бу бир күн ичидила тозуп кетидиған таҗ, әлвәттә. ■ **5:4** Йәш. 40:11; Әз. 34:23; Юһ. 10:11; 1Кор. 9:25; Ибр. 13:20; 2Тим. 4:8; Яқ. 1:12; 1Пет. 1:4; 2:25. □ **5:5 «Әй яшлар, чоңларға бойсунуңлар. Шуниңдәк, һәммиңлар бир-бириңларға нисбәтән кичик пеилликни үстүңларға оривелиңлар»** — «чоңлар» дегәнниң башқа бир хил тәрҗимиси «ақсақаллар». Лекин мошу йәрдә «чоңлар» яки «яшанғанлар»ға тоғра келиду. **«Худа тәкәббурларға қаршидур, лекин мөмин-кәмтәрләргә шәпқәт қилиду»** — «Пәнд.» 3:34; «Яқ.» 4:6ниму көрүң. ■ **5:5** Пәнд. 3:34; Рим. 12:10; Фил. 2:3; Яқ. 4:6. □ **5:6 «Өзүңларни Худаниң қудрәтлик қоли астида төвән тутуңлар. Шундақ қилсаңлар, вақти-саити кәлгәндә Худа силәрни жуқури көтириду»** — буниң толуқ мәнаси бәлким «Худаниң қудрәтлик қоли үстүңларға тәрбийә бериш үчүн чүшкән болса, униң астида төвән туруңлар, өзүңларни униң астида төвән тутуңлар». ■ **5:6** Аюп 22:29; Пәнд. 29:23; Мат. 23:12; Луқа 14:11; Яқ. 4:10.

Чүнки У силәрниң ғемиңларни қилиду.■

8 Өзүңларни һошияр вә сәгәк тутуңлар. Чүнки
дүшминиңлар болған Иблис худди һөкирәватқан
ширдәк, жутқидәк бирисини издәп қатрап
жүрмәктә;■ 9 силәр етиқатиңларда чиң туруп
униңға қарши туруңлар. Чүнки билисиләрки,
пүтүн дуниядики қериндашлириңларму охшаш
азап-оқубәтләрниң түгишигичә чидаватиду. □ ■
10 Амма силәрни Мәсиһ Әйса арқилиқ Өзиниң
мәңгүлүк шан-шәривигә чақирған, пүткүл меһри-
шәпқәтниң Егиси болған Худа азраққинә вақит
азап-оқубәт чәккиниңлардин кейин, Өзи силәрни
әслигә кәлтүрүп, дәс турғузуп, мустәһкәм вә улға
бекитилгәндәк тәврәнмәс қилиду. □ ■ 11 Униңға
барлиқ шан-шәрәп вә күч-қудрәт әбәдил-әбәт мәнсуп

■ **5:7** Зәб. 54:23; Мат. 6:25; Луқа 12:22; 1Кор. 9:9; Фил. 4:6; Ибр. 13:5; 1Тим. 6:8. ■ **5:8** Аюп 1:7; Луқа 22:31; 1Тес. 5:6; 1Пет. 1:13; 4:7. □ **5:9** **«Чүнки билисиләрки, пүтүн дуниядики қериндашлириңларму охшаш азап-оқубәтләрниң түгишигичә чидаватиду»** — «пүтүн дуниядики қериндашлар» дегәнлик бәлким (1) Йәһудийә-Галилийәдә туруватқан, өз жутдашлири тәрипидин зиянкәшликкә учраватқан Йәһудий қериндашларни; (2) «ят әллик қериндашлар» — ят әллик бутпәрәсләр арисида туруватқан, улар тәрипидин зиянкәшликкә учраватқан Йәһудий әмәс қериндашларни, яки; (3) һәр иккисини көрситиду. «... түгишигичә чидаватиду» дегән сөз бу азап-оқубәтләрниң; (1) Худаниң мәхсәтлиригә, шундақла Өз муқәддәс бәндилиригә зөрүр екәнлигини вә; (2) чәклик екәнлигини көрситиду. ■ **5:9** Әф. 4:27; Як. 4:7. □ **5:10** **«Худа... Өзи силәрни әслигә кәлтүрүп...»** — әслигә кәлтүрүп» яки «қуралландуруп» яки «камил қилип...». **«(силәрни) ... улға бекитилгәндәк тәврәнмәс қилиш»** — грек тилида бир пеил биләнла ипадилиниду. ■ **5:10** Ибр. 10:37; 1Пет. 1:6.

болғай, амин!□

Ахирқи салам

12 Мән бу қисқиғина хәтни йезип, өзүм садиқ
қериндишим дәп билидиған Силвануснiң
вастиси билән силәргә йоллидим. Ушбу хәтни
йезишимниң мәхсити, силәргә җекиләш вә силәрни
риғбәтләндүрүш, шундақла Худаниң һәқиқий
меһри-шәпқитиниң әнә шундақ екәнлигигә гувалиқ
бериштин ибарәттур. Бу меһри-шәпқәттә чиң
туруңлар.□
13 Силәр билән биллә талланған Бабилда туруватқан

□ **5:11 «Униңға барлиқ шан-шәрәп вә күч-қудрәт әбәдил-әбәт мәнсуп болғай, амин!»** — бәзи кона көчүрмиләрдә пәқәт «Униңға барлиқ күч-қудрәт әбәдил-әбәт мәнсуп болғай, амин!» дейилиду. □ **5:12 «Мән бу қисқиғина хәтни йезип, өзүм садиқ қериндишим дәп билидиған Силвануснiң вастиси билән силәргә йоллидим»** — мошу Силванус бәлким әслидә расул Павлусниң һәмраһи вә хизмәтдиши болған Силванус еди (мәсилән «Рос.» 16-17-бапларни көрүң) «Силвануснiң вастиси билән» — йәни мүмкинчилик барки, ушбу хәтни йезишқа Силванус расул Петрусқа катип болған еди. **«Ушбу хәтни йезишимниң мәхсити, силәргә җекиләш вә силәрни риғбәтләндүрүш...»** — «җекиләш» вә «риғбәтләндүрүш» грек тилида бир пеил биләнла ипадилиниду.

җамаәт вә оғлум Маркустин силәргә салам. □
14 Бир-бириңлар билән меһриванларчә сөйүшүп саламлишиңлар.
Силәргә, йәни Мәсиһдә болған һәммиңларға аманлиқ-хатирҗәмлик яр болғай!■

□ **5:13 «Силәр билән биллә талланған Бабилда туруватқан җамаәт»** — бәзи тарихшунаслар «Бабил» дегәнликни һәқиқий (Әфрат дәрияси бойидики) Бабилон (Бабил) шәһирини көрситиду, дәп қарайду. Йәнә бәзиләр «Бабил»ни «Рим шәһириниң етиқатчилар арисидики мәхпий нами» дәп қарайду — шу вақиттики етиқатчилар Рим шәһирини мәхпий һалда Бабил (чириклишип кәткән «бу дуния»ниң символи) дәп атиған болуши мүмкин. Расул Петрусниң Бабил шәһиридә болғанлиғи тоғрисида тарихта мәлумат йоқ вә униң Рим шәһиридә турғанлиғи тоғрилиқ испат бар. **«җамаәт»** — әслидики грекчә тексттә — «туруватқан қиз». Бу ибарә Римдики җамаәтни көрситиши мүмкин. **«оғлум Маркустин силәргә салам»** — «оғлум Маркус» расул Петрусниң роһий җәһәттики оғли. Әмәлийәттә Маркус Петрусниңки җийән укиси болуши мүмкин еди. ■ **5:14** Рим. 16:16; 1Кор. 16:20; 2Кор. 13:12; 1Тес. 5:26.

xxx

Муқеддес Калам (кирил йезиқ)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in Cyrillic script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5